

Dosarul nr. 2ra-172/22
2-12096498-01-2ra-11022022

Prima instanță: Judecătoria Ungheni, sediul Central (jud. M. Stratan)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, A. Panov, I. Secrieru)

DECIZIE

01 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Paladi Ion,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția „Apele Moldovei” împotriva lui Paladi Ion, intervenienți accesorii Întreprinderea de Stat „Stațiunea Tehnologică de Irigare Ungheni” și Centrul Național Anticorupție, cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma gestionării ineficiente și frauduloase a întreprinderii de stat,

împotriva deciziei din 11 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Agenția „Apele Moldovei” și a fost casată integral hotărârea din 27 noiembrie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, fiind emisă o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost admisă,

constată:

La data de 28 mai 2012, Agenția „Apele Moldovei” a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Paladi Ion, intervenienți accesorii Întreprinderea de Stat „Stațiunea Tehnologică de Irigare Ungheni” și Centrul Pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (în prezent Centrul Național Anticorupție), cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma gestionării ineficiente și frauduloase a întreprinderii de stat.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, în temeiul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului, structurii și statelor de funcții ale Agenției „Apele Moldovei” nr. 1056 din 15 septembrie 2008, exercită atribuțiile de fondator în Întreprinderea de Stat „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni”.

A afirmat că la 02 aprilie 2009 a încheiat în calitate de fondator cu Paladi Ion, în calitate de administrator, contractul nr. 11 prin care ultimul a preluat în administrare activitatea economico-financiară a Întreprinderii de Stat „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni”.

A menționat că potrivit actului reviziei economico-financiare tematice din 10 septembrie 2010 întocmit de Centrul Pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției la ÎS „STI Ungheni”, în perioada administrării întreprinderii de către fostul administrator Ion Paladi 13 iulie 1999 – 15 martie 2010, în activitatea întreprinderii au fost stabilite multiple încălcări de ordin administrativ, economico-financiar și de gestionare frauduloasă a patrimoniului statului transmis în gestiune operativă, încălcări rezultate cu cauzarea prejudiciilor de proporții statului.

Reclamanta a notat că revizia economico-financiară tematică a fost efectuată pentru perioada de activitate 01 ianuarie 2005 – 01 septembrie 2010. Funcția de conducător al ÎS „STI Ungheni” în perioada 13 iulie 1999 – 15 martie 2010 a deținut-o Ion Paladi, iar, începând cu 15 martie 2010 până în prezent - Valeriu Jalbă, Stela Sorici deținând funcția de contabil-șef din 18 februarie 2008 până în prezent.

A declarat că potrivit concluziilor expuse în actul de revizie economico-financiar tematică, contrar prevederilor Regulamentului privind licitațiile, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1056 din 12 noiembrie 1997, la data de 05 august 2008 prin organizarea și desfășurarea licitațiilor cu strigare au fost comercializate 3 loturi de active ale întreprinderii în valoare totală de 128 667 de lei.

Drept urmare, au fost înstrăinate active ale întreprinderii destinate utilizării directe în procesul de producție și anume: lotul nr. 1 - imobilul stației de pompare a sistemului de irigare din extravilanul satului Sculeni, r-nul Ungheni, câștigător de drept desemnat Șontea Artur, preț inițial - 32 000 lei, preț final -37 044 lei; lotul nr. 2 - imobilul stației de pompare a sistemului de irigare din extravilanul satului Călugăr, r-nul Fălești, câștigător de drept desemnată Boișteanu Olimpiada, preț inițial - 29 000 lei, preț final - 33 572 lei; lotul nr. 3 - depozitul de carburanți, depozitul de materiale, depozitul de ciment, depozitul de materiale și clădirea laboratorului, amplasate pe str. Burebista, 19, or. Ungheni (baza Stațiunii Tehnologice pentru Irigare, or. Ungheni), câștigător de drept desemnată Boișteanu Olimpiada, preț inițial - 50 000 lei, preț final - 57 881 lei; lotul nr. 5 - unitățile de transport: tractor T-40 și buldozer DT-75, câștigător de drept desemnat Lupu Constantin, preț inițial - 32 000 lei, preț final - 35 299 lei; lotul nr. 6 - excavatorul ЭО 3323, câștigător de drept desemnat Pîntea Victor, preț inițial -12 500 lei, preț final -13 781 lei; lotul nr. 7 - tractor MTZ-80, câștigător de drept desemnat Ghebos Vitalie, preț inițial - 25 5000 lei, preț final - 27 563 lei; lotul nr. 8 - clădirea băii situată pe teritoriul ÎS „STI Ungheni”, câștigător de drept desemnată Boișteanu Olimpiada, preț inițial -12 000 lei, preț final - 13 230 lei.

La fel, reclamanta a invocat că pe parcursul anului 2009, au fost comercializate active prin organizarea și desfășurarea licitațiilor cu strigare: lotul - atelierul de reparație al ÎS „STI Ungheni”, câștigător de drept desemnată Tataru Diana, preț inițial -143 000 lei, preț final -189 113 lei.

A mai indicat că la 18 februarie 2004 a avut loc licitația bunurilor imobile sechestrate ale ÎS „STI Ungheni”, fiind vândute la prețul de 94 191 lei: clădirile SP-25, SP-31, SP-32 și bazinul de retenție (lac de acumulare) de la SP-31.

Agenția „Apele Moldovei” a susținut că, contrar legislației, fostul administrator Ion Paladi a angajat în funcție, în lipsă de teme, paznici pentru paza bunurilor ce nu aparțineau întreprinderii, din moment ce au fost înstrăinate prin vânzare-cumpărare la licitații. Prin urmare, acestor salariați le-a fost achitat salariul în mărime totală de 106 529,24 de lei, prin ce pârâțul a cauzat întreprinderii un prejudiciu în mărimea respectivă.

A afirmat că activele menționate au fost considerate neargumentat active neutilizabile în procesul de producție, iar, în unele cazuri (atelierul de reparații) intenționat s-au creat condiții pentru ca acestea să fie recunoscute drept neutilizabile. Aceste active, până la înstrăinarea lor, erau destinate utilizării directe în scopul îndeplinirii atribuțiilor prevăzute în Statut, necesitatea acestora în prezent este confirmată de angajații întreprinderii. Mai mult ca atât, toate activele specificate au fost înstrăinate unui cerc restrâns de persoane (inclusiv rude de gradul I și prin afiliere al fostului administrator Ion Paladi) în condiții de netransparență, fiind astfel urmărite anumite interese de grup.

Reclamanta a menționat că prin cererea prealabilă nr. 06-04/224 din 26 aprilie 2012, recepționată de pârât la 10 mai 2012, fapt confirmat prin avizul recepție, a solicitat recuperarea benevolă a prejudiciului. Însă, pârâțul a respins fără teme cererea prealabilă.

Agenția „Apele Moldovei” consideră că, în calitate de fondator al ÎS „STI Ungheni” se consideră îndreptățită în contextul legislației în vigoare, să pretindă încasarea prejudiciilor cauzate statului, în cuantumul sumelor menționate în actul de control.

A invocat că totalitatea circumstanțelor relatate în ansamblul lor, raportate la legislația în vigoare, denotă atitudinea vădit tendențioasă și iresponsabilă a fostului administrator al ÎS „STI Ungheni”, Ion Paladi, admisă în procesul gestionării întreprinderii în perioada exercitării atribuțiilor ce i-au revenit potrivit legislației, statutului întreprinderii și contractului de administrare a întreprinderii, încheiat cu fondatorul și respectiv, cauzarea prejudiciilor materiale întreprinderii, confirmate de organul de control.

Reclamanta a solicitat încasarea din contul lui Paladi Ion în beneficiul ÎS „STI Ungheni” a următoarelor sume: 106 592,24 lei - plăți admise nejustificat la remunerarea salariaților noi angajați după înstrăinarea SP-31, 14 489,74 lei - decontarea nelegitimă a motorinei pentru pretinsa funcționare a excavatorului MZ 30 2621 și care de fapt nu a funcționat; 9121 lei - cheltuieli incluse nelegitim în procesele-verbale de recepție a lucrărilor de reparații la SP-27 efectuate de SRL „Fintex” în anul 2009, 4757 lei - valoarea printer/ fax/copii/ scanner MFC-580; 2623,22 lei - valoarea a 2 telefoane, 5814 lei - lipsa a 19,38 m.p. țevă PE, caracterizate drept prejudicii materiale cauzate întreprinderii, în rezultatul gestionării frauduloase.

Prin încheierea din 21 iunie 2013 a Judecătoriei Ungheni, procesul a fost suspendat până la rămânerea irevocabilă a sentinței pe cauza penală de învinuire a lui Paladi Ion de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c), 329 alin. (2) lit. b) din Codul penal.

Prin încheierea din 31 iulie 2019 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, procesul a fost reluat.

Prin încheierea din 14 februarie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, procesul a fost suspendat până la rămânerea irevocabilă a sentinței pe cauza penală de învinuire a lui Paladi Ion de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c), 329 alin. (2) lit. b) din Codul penal. Însă, prin decizia din 02 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, încheierea din 14 februarie 2020 a fost casată, cu remiterea cauzei spre examinare în fond, în aceeași instanță de judecată, în același complet de judecată.

Prin hotărârea din 27 noiembrie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, acțiunea depusă de Agenția „Apele Moldovei” a fost respinsă.

La data de 23 decembrie 2020, Agenția „Apele Moldovei” a declarat apel împotriva hotărârii din 27 noiembrie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 11 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Agenția „Apele Moldovei” și a fost casată integral hotărârea din 27 noiembrie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, fiind emisă o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost admisă și s-a încasat din contul lui Paladi Ion în beneficiul Agenției „Apele Moldovei” suma de 143 397,2 lei, cu titlu de prejudiciu material cauzat urmare a gestionării ineficiente și frauduloase a întreprinderii de stat. Totodată, s-a încasat din contul lui Paladi Ion în beneficiul statului suma de 4301,91 lei, taxa de stat care urma a fi achitată în prima instanță și suma de 3226,43 lei, taxa de stat care urma a fi achitată în instanța de apel.

La data de 05 ianuarie 2022, Paladi Ion a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată și tardivă.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuie să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea și a apreciat arbitrar probele.

Recurentul a indicat că raporturile dintre fondator și dânsul, ca administrator al întreprinderii de stat, materializate prin contractul nr. 11 din 02 aprilie 2009, sunt raporturi juridice de muncă dintre angajator și salariat, fiind reglementate de prevederile Codului muncii. Prin urmare, la înaintarea prezentei acțiunii, Agenția „Apele Moldovei” urma să respecte prevederile art. 344 alin. (4) din Codul muncii, care stabilesc că în caz de apariție a divergențelor privind modul de reparare a prejudiciului material, părțile sunt în drept să se adreseze în instanța de judecată în termen de un an din ziua constatării mărimii prejudiciului. Astfel, aplicabil în speță este art. 344 alin. (4) din Codul muncii, care este o normă specială, pe când art. 267 alin. (1) din Codul civil, invocat de instanța de apel, este o normă generală.

Ion Paladi a menționat că intimata cu rea-credință a tăinuit în instanța de apel faptul că prin ordonanța din 31 martie 2021 a procurorului în Procuratura Anticorupție Lilia Selevestru, dânsul a fost scos de sub urmărirea penală, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c), 329 alin. (2) lit. b) din Codul penal, cu clasarea procesului penal. În ordonanță este detaliat argumentată nevinovăția lui în pricinuirea unor pagube materiale Agenției „Apele Moldovei”.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 11 noiembrie 2021.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată la 21 decembrie 2021 la adresa poștală a lui Paladi Ion și la adresa electronică a avocatului Lupu Vasile (f.d. 53, volumul II).

Astfel, recursul, declarat la 05 ianuarie 2022, este în termen.

La data de 11 februarie 2022, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților Agenția „Apele Moldovei”, ÎS „Stațiunea Tehnologică de Irigare Ungheni” și Centrul Național Anticorupție (f.d. 88, 90-92, volumul II), cu înștiințarea despre depunerea referinței.

Referințe nu au fost depuse.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 04 mai 2022 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 02 aprilie 2009, Agenția „Apele Moldovei”, în calitate de fondator și Paladi Ion, în calitate de

administrator, au încheiat contractul nr. 11, prin care ultimul s-a obligat să conducă activitatea economico-financiară curentă a ÎS „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni” (f.d. 9-12 volumul I). Termenul de valabilitate a contractului a fost stabilit de la 02 aprilie 2009 până la 01 aprilie 2014.

În baza autorizației nr. 384 din 01 septembrie 2010, în perioada 01 septembrie 2010 – 10 septembrie 2010, Centrul Pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a efectuat revizia economico-financiară tematică a activității ÎS „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni” pentru perioada 01 ianuarie 2005 – 01 septembrie 2010.

La 10 septembrie 2010, Centrul Pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a întocmit Actul reviziei economico-financiare tematice (f.d. 15-24, volumul I), potrivit căruia în perioada administrării întreprinderii de stat de către fostul administrator Ion Paladi, 13 iulie 1999 – 15 martie 2010, în activitatea întreprinderii au fost stabilite multiple încălcări de ordin administrativ, economico-financiar și de gestionare frauduloasă a patrimoniului statului transmis în gestiune operativă, încălcări rezultate cu cauzarea prejudiciilor de proporții statului.

Astfel, din conținutul Actului reviziei economico-financiare tematice se atestă că în perioada supusă controlului, persoanele cu funcții de răspundere au fost: conducători - Ion Paladi, în perioada 13 iulie 1999 – 15 martie 2010 și Valeriu Jalbă începând cu 15 martie 2010 și până în prezent, iar în funcție de contabil-șef Stela Sorici, începând cu 18 februarie 2008 până în prezent.

În procesul verificării înstrăinării mijloacelor fixe ale ÎS „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni” s-a constatat că în perioada anilor 2008-2009 au fost organizate mai multe licitații „cu strigare” privind comercializarea activelor neutilizate în procesul tehnologic al întreprinderii.

La data de 05 august 2008 a fost organizată licitația „cu strigare”, în cadrul căreia au fost comercializate 3 loturi de active în valoare totală de 128 677 lei, inclusiv:

1. Lotul nr.1 - imobilul stației de pompare a sistemului de irigare din extravilanul satului Sculeni, r-nul Ungheni, câștigător de drept desemnat Șontea Artur, preț inițial - 32 000 lei, preț final -37 044 lei.

2. Lotul nr. 2 - imobilul stației de pompare a sistemului de irigare din extravilanul satului Călugăr, r-nul Fălești, câștigător de drept desemnată Boișteanu Olimpiada, preț inițial - 29 000 lei, preț final - 33 572 lei.

3. Lotul nr. 3 - depozitul de carburanți, depozitul de ciment, depozitul de materiale și clădirea laboratorului, amplasate pe str. Burebista, 19, or. Ungheni (baza Stațiunii Tehnologice pentru Irigare, or. Ungheni), câștigător de drept desemnată Boișteanu Olimpiada, preț inițial - 50 000 lei, preț final - 57 881 lei.

4. Lotul nr. 5 - unitățile de transport: tractor T-40, buldozer DT-75, câștigător de drept desemnat Lupu Constantin, preț inițial - 32 000 lei, preț final - 35 299 lei.

5. Lotul nr. 6 - excavatorul ЭО 3323, câștigător de drept desemnat Pîntea Victor, preț inițial -12 500 lei, preț final -13 781 lei.

6. Lotul nr. 7 – tractor MTZ-80, câștigător de drept desemnat Ghebos Vitalie, preț inițial -25 000 lei, preț final - 27 563 lei.

7. Lotul nr. 8 - clădirea băii situată pe teritoriul Î.S. „STI Ungheni”, câștigător de drept desemnată Boișteanu Olimpiada, preț inițial -12 000 lei, preț final -13 230 lei.

La fel, s-a constatat că pe parcursul anului 2009, au fost comercializate active prin organizarea și desfășurarea licitațiilor cu strigare: Lot - atelierul de reparație al ÎS „STI Ungheni”, câștigător de drept desemnată Tataru Diana, preț inițial -143 000 lei, preț final -189 113 lei. Iar, la 18 februarie 2004 a avut loc licitația bunurilor imobile sechestrate ale ÎS „STI Ungheni”, fiind vândute la prețul de 94 191 lei clădirile SP -25, SP-31, SP-32, bazinul de retenție (lac de acumulare) de la SP-31.

Totodată, Centrul Pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a stabilit că, contrar legislației, fostul administrator Ion Paladi a angajat în funcție, în lipsă de teme, paznici pentru paza bunurilor ce nu aparțineau întreprinderii, din moment ce au fost înstrăinate prin vânzare-cumpărare la licitații. Prin urmare, acestor salariați le-a fost achitat salariul în mărime totală de 106 529,24 lei, cauzând astfel întreprinderii prejudiciu.

De asemenea, organul de control, analizând structura cheltuielilor de motorină pentru unitățile de transport aflate la bilanțul ÎS „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni”, a depistat că în perioada anilor 2008-2009 ponderea cea mai mare în consumul de combustibil (motorină) a fost repartizată pentru funcționarea excavatorului MZ-ЭО 2621, anul 1989. Conform datelor evidenței contabile, în perioada menționată, pentru acest excavator au fost decontate 1625 l de motorină în sumă totală de 14 489,74 lei. Însă, potrivit explicațiilor angajaților întreprinderii, unitatea de transport respectivă, în perioada indicată, nu a fost utilizată, excepție făcând câteva ore pe an.

Înaintând prezenta acțiune, Agenția „Apele Moldovei” a solicitat încasarea din contul lui Paladi Ion în beneficiul ÎS „STI Ungheni” a următoarelor sume cu titlu de prejudiciu material cauzate întreprinderii, în rezultatul gestionării frauduloase: 106 592,24 lei - plăți admise nejustificat la remunerarea salariaților noi angajați după înstrăinarea SP-31, 14 489,74 lei - decontarea nelegitimă a motorinei pentru pretinsa funcționare a excavatorului MZ-ЭО 2621 și care de fapt nu a funcționat; 9121 lei - cheltuieli incluse nelegitim în procesele-verbale de recepție a lucrărilor de reparații la SP-27 efectuate de SRL „Fintex” în anul 2009, 4757 lei - valoarea printer/ fax/copii/ scanner MFC-580; 2623,22 lei - valoarea a 2 telefoane, 5814 lei - lipsa a 19,38 m.p. țeavă PE.

Prima instanță, fiind investită cu examinarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii și a respins-o integral.

Instanța de fond a ajuns la concluzia că nu a fost demonstrat delictul invocat de reclamantă printr-o sentință judecătorească irevocabilă, vinovăția lui Paladi Ion nefiind dovedită prin actul reviziei economico-financiare tematice din 10 septembrie 2010 și ordonanța de punere sub învinuire din 27 martie 2015.

Totodată, instanța a conchis că acțiunea cu privire la repararea prejudiciului material a fost depusă cu omiterea termenului de prescripție de un an din ziua constatării mărimii prejudiciului, prevăzut de art. 344 alin. (4) din Codul muncii.

Instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de Agenția „Apele Moldovei”, a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia și a casat integral hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă și s-a încasat din contul lui Paladi Ion în beneficiul Agenției „Apele Moldovei” suma de 143 397,2 lei, cu titlu de prejudiciu material cauzat urmare a gestionării ineficiente și frauduloase a întreprinderii de stat. Totodată, s-a încasat din contul lui Paladi Ion în beneficiul statului suma de 4301,91 lei, taxa de stat care urma a fi achitată în prima instanță și suma de 3226,43 lei, taxa de stat care urma a fi achitată în instanța de apel.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut ca fiind greșită soluția instanței de fond cu privire la omiterea termenului de prescripție la înaintarea acțiunii, prevăzut de art. 344 alin. (4) din Codul muncii, deoarece obiectul litigiului în speță constituie recuperarea prejudiciului material cauzat urmare a gestionării ineficiente și frauduloase a întreprinderii de stat. Astfel, Agenția „Apele Moldovei” a aflat despre prejudiciul imputat lui Paladi Ion din actul reviziei economico-financiare tematice din 10 septembrie 2010, iar acțiunea a fost înaintată la 28 mai 2012, în interiorul termenului de 3 ani, prevăzut de art. 267 alin. (1) din Codul civil (în redacția în vigoare la data adresării în instanța de judecată).

Cu referire la fondul cauzei, instanța de apel a indicat că, cauzarea prejudiciului de către Paladi Ion întreprinderii de stat pe care a gestionat-o, se demonstrează prin actul reviziei economico-financiare tematice din 10 septembrie 2010, întocmit în rezultatul controlului efectuat de Centrul Pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, consideră că instanța de apel a examinat superficial circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei.

În conformitate cu 238 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Potrivit art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Conform art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, limitele apelului și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei.

Respectiv, conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 19 decembrie 1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29 mai 1997 §43).

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în normele enunțate, instanța de recurs constată că instanța de apel, adoptând soluția pe caz, nu a elucidat toate circumstanțele esențiale ale cauzei, fapt ce a dus la adoptarea unei soluții pripite și nemotivate.

În decizia contestată, instanța de apel a indicat că, cauzarea prejudiciului în mărime de 143 397,2 lei de către Paladi Ion întreprinderii de stat pe care a gestionat-o, se demonstrează prin actul reviziei economico-financiare tematice din 10 septembrie 2010, întocmit în rezultatul controlului efectuat de Centrul Pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

Însă, după cum a fost constatat supra, prin actul reviziei economico-financiare tematice din 10 septembrie 2010, Centrul Pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a stabilit cauzarea de către Paladi Ion a prejudiciului în mărime de 106 529,24 lei, cu titlu de salariu achitat pentru paza bunurilor înstrăinate și a sumei de 14 489,74 lei, decontată nejustificat pentru combustibil unei unități de transport care de fapt nu a funcționat.

Astfel, instanța de apel, bazându-se doar pe actul reviziei, nu a motivat soluția de încasare a celorlalte sume solicitate de către Agenția „Apele Moldovei” și anume, a sumei de 9121 lei cu titlu de cheltuieli incluse nelegitim în procesele-verbale de recepție a lucrărilor de reparații la SP-27 efectuate de SRL „Fintex” în anul 2009, 4757 lei - valoarea printer/ fax/copii/ scanner MFC-580; 2623,22 lei - valoarea a 2 telefoane și 5814 lei – costul a 19,38 m.p. țevă PE.

Instanța de recurs relevă că, cele descrise incontestabil indică la o examinare superficială a cauzei de către instanța de apel, fără a intra în esența litigiului apărut în speță.

Totodată, în decizie, Curtea de Apel Chișinău a menționat că, deși până în prezent, în privința lui Paladi Ion nu a fost emisă o soluție pe marginea cauzei penale, totuși, acest fapt nu îl exonerează de obligația de a repara prejudicial material cauzat întreprinderii de stat.

Analizând materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că la 13 decembrie 2011 de către SUP CPR Ungheni a fost pornită cauza penală nr. 2011360708 pe indicii infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c) din Codul penal, pe faptul că în perioada anilor 2006-2010 administratorul ÎS „STI Ungheni”, Paladi Ion, folosindu-se de situația de serviciu, a însușit ilegal un printer de model MFC 580 la prețul de 4757 lei, un ceainic electric la prețul de 2347,15 lei și un telefon mobil de model „Nokia 6303” la prețul de 2347,15 lei, cauzând un prejudiciu material în sumă de 7225 lei.

La 30 septembrie 2011 de către SUP CPR Ungheni a fost pornită cauza penală nr. 2011360556 pe indicii infracțiunii prevăzute de art. 329 alin. (2) lit. b) din Codul penal, pe faptul că în perioada 01 ianuarie 2008 – 01 august 2011, în urma îndeplinirii necorespunzătoare de către factorii de decizie ai ÎS „STI Ungheni” a obligațiilor de serviciu, în urma unei atitudini neglijente și neconștiințioase față de ele, intereselor publice au fost cauzate daune materiale în sumă de 275,9 mii lei.

La 28 septembrie 2012 cauzele penale au fost conexate.

Prin încheierea din 21 iunie 2013 a Judecătoriei Ungheni, procesul în prezenta cauză civilă a fost suspendat până la rămânerea irevocabilă a sentinței pe cauza penală de învinuire a lui Paladi Ion de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c), 329 alin. (2) lit. b) din Codul penal (f.d. 111, volumul I).

La 27 martie 2015, prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, Eugen Balan, Ion Paladi a fost pus sub învinuire de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 329 alin. (2) și 191 alin. (2) lit. c) din Codul penal (f.d. 173, volumul I).

Prin încheierea din 31 iulie 2019 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, procesul a fost reluat (f.d. 123-125, volumul I).

Ulterior, prin încheierea din 14 februarie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, procesul a fost suspendat până la rămânerea irevocabilă a sentinței pe cauza penală de învinuire a lui Paladi Ion de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c), 329 alin. (2) lit. b) din Codul penal (f.d. 177-178, volumul I).

Însă, prin decizia din 02 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, încheierea din 14 februarie 2020 a fost casată, cu remiterea cauzei spre examinare în fond, în aceeași instanță de judecată, în același complet de judecată (f.d. 195-199, volumul I).

Astfel, instanțele ierarhic inferioare au judecat cauză fără a avea o soluție definitivă și irevocabilă pe cauza penală pornită în privința lui Ion Paladi.

La prezenta cerere de recurs, Ion Paladi a prezentat ordonanța din 31 martie 2021 a procurorului în Procuratura Anticorupție Lilia Selevestru, prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a recurentului, pe motiv că fapta nu întrunește

elementele infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c), 329 alin. (2) din Codul penal, cu clasarea procesului penal (f.d. 69-75, volumul II).

Recurentul a invocat că în această ordonanță este detaliat argumentată nevinovăția lui în pricinuirea pagubelor materiale solicitate de Agenția „Apele Moldovei” prin prezenta acțiune.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Având în vedere norma citată, instanța de recurs se află în imposibilitate de a se expune asupra argumentelor invocate în recurs de către Paladi Ion privind nevinovăția sa în cauzarea prejudiciului material, or, instanța nu este în drept să se expună asupra ordonanței din 31 martie 2021 a procurorului în Procuratura Anticorupție Lilia Selevestru, anexată la cererea de recurs.

Aceasta va fi obiectul examinării în instanța de apel, în urma rejudecării cererii de apel.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel, contrar prevederilor art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă, a emis decizia cu depășirea limitelor pretențiilor înaintate de reclamant.

Or, prin cererea de chemare în judecată, Agenția „Apele Moldovei” a solicitat încasarea sumelor cu titlu de prejudiciul material cauzat în urma gestionării ineficiente și frauduloase a întreprinderii de stat, din contul lui Paladi Ion în beneficiul ÎS „STI Ungheni”, al cărei fondator este, însă, instanța de apel a încasat suma de 143 397,2 în beneficiul Agenției „Apele Moldovei”, contrar solicitărilor din acțiune.

Instanța de recurs conchide că circumstanțele enunțate indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării, circumstanțele constatate fiind apreciate drept o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea cauzei în ordine de recurs.

Actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei).

Se accentuează că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivate. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune

obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Însă, la caz, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată, circumstanțele constatate fiind apreciate drept o eroare judiciară.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea cauzei în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și a trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decide:

Se admite recursul declarat de Paladi Ion.

Se casează integral decizia din 11 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția „Apele Moldovei” împotriva lui Paladi Ion, intervenienți accesorii Întreprinderea de Stat „Stațiunea Tehnologică de Irigare Ungheni” și Centrul Național Anticorupție, cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma gestionării ineficiente și frauduloase a întreprinderii de stat, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Mariana Pitic